

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta:	Mgr. Martin Sztefek
Oponent:	Prof. JUDr. Karel Beran, Ph.D.
Téma práce:	Ekonomická analýza deliktního práva
Rozsah práce:	171 stran včetně abstraktu a seznamu literatury
Datum odevzdání práce:	27. ledna 2020

1. Aktuálnost (novost) tématu

Domnívám se, že aktuálnost předkládané práce je dána dvěma faktory. Jednak je jím představení ekonomické analýzy práva (dále také jen jako **EAP**) nikoliv obecně, nýbrž ve vztahu k právu deliktnímu. Deliktní právo samo o sobě pak tvoří onen druhý faktor, neboť je třeba vzít na vědomí, že právě deliktní právo prošlo v souvislosti s rekodifikací českého soukromého práva podstatnými změnami. Úvahy nad tím, do jaké míry je naše platná právní úprava efektivní, právě s ohledem na ekonomickou analýzu práva, jsou tak v současnosti zcela aktuální a potřebné.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Vysvětlit přístup k deliktnímu právu z hlediska ekonomické analýzy práva předpokládá, že ten, kdo se takového úkolu ujme, porozumí EAP nejen obecně, nýbrž i ve vztahu k právu deliktnímu, což zase předpokládá pochopení deliktního práva a jeho myšlenkového zázemí. Vzhledem k tomu, že ekonomická analýza práva má svou tradici především v angloamerickém právním systému, jehož tort law vykazuje od kontinentálního systému deliktního práva značné odlišnosti, stojí autor takové práce před velmi náročným úkolem. Musí být schopen komparovat poznatky angloamerického práva založeného na precedentech s kontinentální právní úpravou založenou na kodifikaci. Zpracování tématu tak vyžaduje komparativní přístup, a jedná se tak nepochybně o téma náročné jak z hlediska teoretických znalostí a schopnosti abstraktního uvažování, tak jeho aplikace na platnou právní úpravu.

3. Formální a systematické členění práce

Práce se kromě úvodu a závěru člení do osmi kapitol. První a druhá kapitola se obecně věnují vysvětlení ekonomické analýzy práva a základních východisek, na kterých je tento přístup k právu vystavěn. Třetí kapitola se pak již zaměřuje na ekonomickou analýzu práva ve vztahu k právu deliktnímu se zaměřením na jeho funkci a zdůvodnění. Následujících pět kapitol se pak zabývá jednotlivými instituty deliktního práva, tj. konkrétně subjektivní a objektivní odpovědností (kapitola 4.), prevenční povinností (kapitola 5.), odpovědností za pomocníka (kapitola 6.), příčinnou souvislostí (kapitola 7.) a náhradou škody (kapitola 8.).

Výklad je srozumitelný a kultivovaný doprovázený rozsáhlým poznámkovým aparátem.

4. Vyjádření k práci

Ambicí **první kapitoly** je obecné vysvětlení toho, co vlastně ekonomická analýza práva je. S velkým zjednodušením lze asi konstatovat, že cílem ekonomické analýzy práva je odpověď na otázku, zdali právní regulace motivuje k chování, které vede „k efektivní alokaci vzácných zdrojů“. Autor správně upozorňuje, že v rámci ekonomické analýzy práva je třeba rozlišovat mezi deskriptivním přístupem, který primárně popisuje vliv právní regulace z hlediska jejich ekonomických dopadů, a preskriptivním přístupem, jehož podstata „*spočívá v prosazování kritéria efektivnosti a formulování doporučení konkrétních právních pravidel*“ (str.14). Autor dále představuje vývojové tendence v právu a ekonomii a v návaznosti na P. Boettkeho rozlišuje „*mezi ekonomikami hlavního proudu (mainstream economics) na straně jedné a ekonomikami hlavní linie (mainline economics) na straně druhé*“ (str. 16). V této souvislosti je též vysvětlen význam institucionálního kontextu nejen pro ekonomický život, ale i možné spojení a souvislost právního realismu se současnou moderní ekonomickou analýzou práva. V závěru kapitoly se autor přiklání k myšlence Fridricha Augusta von Hayeka, která zdůrazňuje „*koordináčn**í funkci práva před efektivní alokací zdrojů*“ (str. 21).

Druhá kapitola se pak již zabývá rozбором konkrétních východisek, na kterých EAP staví. Podle autora jde o koncepty: „*racionální maximalizace užítku, transakčních nákladů a kritéria ekonomické efektivnosti. Z pohledu deliktního práva je pak klíčový pojem Coasova teorému a dále rozdělení na tzv. majetková a odpovědnostní pravidla (property rules and liability rules)*“ (str. 23). Nejprve se autor zabývá kritickou reflexí základního východiska ekonomické analýzy práva, tj. jakýmsi hypotetickým ideálním stavem světa a jeho srovnáním s reálným nutně nedokonalým světem, který toto východisko zpochybňuje. Dochází přitom k závěru, že jistá míra abstrakce je nutná pro každé analytické zkoumání, tedy i pro ekonomickou analýzu práva. Úvahy o „racionální maximalizaci užítku“ jsou předpokladem pro vysvětlení pojmu transakčních nákladů. Při jejich traktování autor správně upozorňuje na dva základní metodologické přístupy ekonomické teorie, tj. na metodologický individualismus a subjektivismus (str. 30). Samostatná pozornost je pak věnována kritériu ekonomické efektivnosti, které je vysvětlována v kontextu ekonomie blahobytu (*welfare economics*). Autor si klade otázku, co se vlastně tímto kritériem ekonomické efektivnosti vůbec rozumí, a nabízí odpověď v návaznosti na přístup „Paretovy efektivnosti“, „Kaldor-Hicksovo kritérium“, jakož i přístup Richarda Poznera. Ekonomickou efektivnost jakožto kritérium pro analýzu soudního rozhodování a legislativní tvorby práva autor nejen analyzuje, nýbrž i podrobuje kritice a jako alternativu nabízí Hayekův přístup založený na principu koordinace. Poslední subkapitola přímo související s deliktním právem se zabývá významem transakčních nákladů a institucionálního prostředí v návaznosti na Coaseho teorém. Na to pak navazuje vysvětlení dichotomie vlastnických a odpovědnostních pravidel v návaznosti na článek G. Calabresiho a D. Melameda.¹

¹ CALABRESI, G., MELAMED, A. D. Property Rules, Liability Rules, and Inalienability: One View of the Cathedral. In: Harvard Law Review, Vol. 85, No. 6 (April 1972), s. 1092-1093.

Třetí kapitola se zabývá deliktním právem z pohledu ekonomické teorie. Nejedná se tak o pohled, který přistupuje k deliktnímu právu na základě právní dogmatiky jako k čemusi, co existuje a priori, nýbrž o pohled, který má zřejmě nejbližší k materiálnímu pojetí pramenů práva tak, jak je chápe Aleš Gerloch². Autor si tak klade například otázky, proč si nevystačíme se smluvním právem a potřebujeme právo deliktní, anebo rozebírá, v čem spočívá jeho kompenzační a preventivní funkce právě z hlediska dosahování ekonomické efektivity. Zároveň si je ale autor vědom, že zdůvodnění deliktní odpovědnosti není možné pouze na základě úvah o ekonomické efektivity. Proto rozlišuje nejen tuto rovinu, nýbrž i rovinu korektivní spravedlnosti jako základu deliktní odpovědnosti. Za velmi zajímavou pasáž lze označit úvahy o prospektivním (forward-looking) působení korektivní spravedlnosti Scotta Hershowitz jako moderní alternativy práva odplaty (Okno za okno, zub za zub) (str. 70). V závěru této kapitoly autor dospívá k myšlence, že nejvhodnější přístup k deliktnímu právu nelze chápat jako: „buď, anebo“, tj. buď ryze ekonomický přístup, anebo přístup na základě korektivní spravedlnosti, nýbrž přístup koordinační. Podle názoru autora „*při správném pojetí korektivní spravedlnosti i ekonomické analýzy práva tak můžeme dospět k závěru, že tyto teoretické přístupy jsou komplementární*“ (str. 68).

Jakkoli je **čtvrtá kapitola** nazvaná „Subjektivní odpovědnost“, ve skutečnosti se nezabývá toliko odpovědností subjektivní, nýbrž porovnáním subjektivní a objektivní odpovědnosti z hlediska ekonomické analýzy práva. Zásadní rozdíl spočívá z tohoto hlediska v tom, jak subjektivní a objektivní odpovědnost motivuje k prevenci vzniku škod. Za velmi přínosné přitom považují, že autor vysvětluje přístup EAP k interpretaci nedbalostního jednání tak, jak byl podán americkým soudcem Learnedem Handem, tedy „*že nedbale jedná ten, kdo neučinil opatření k zabránění vzniku škody, jestliže náklady spojené s těmito opatřeními (B) jsou nižší než součin pravděpodobnosti vzniku škody (P) a jejího rozsahu (L). Matematicky to lze vyjádřit následujícím způsobem: $B < PL$* “ (str. 73). Adekvátní pozornost věnuje autor i motivačním důsledkům odpovědnosti za nedbalost v případě, že škoda byla spoluzpůsobena (nedbalostním) jednáním poškozeného. V případě objektivní odpovědnosti je pak k prevenci vzniku škod motivován prakticky výlučně škůdce, když tvrdí, že „*poškozený nebude mít motivaci učinit opatření k předejití vzniku škody, neboť veškeré náklady budou internalizovány škůdcem*“ (str. 75). Autor však následně dochází k závěru, že „*oba typy odpovědnosti motivují škůdce a poškozené přibližně ke stejnému jednání, co se týče přijetí preventivních opatření, a tedy míra péče bude v obou případech srovnatelná*“ (str. 76). Rozdíl však spočívá v tzv. terciárních nákladech, které zahrnují zejména administrativní náklady spojené se zjišťováním míry požadované péče a uplatňováním nároku na náhradu škody. Autor tak dochází k závěru, že „*fungování systému deliktního práva založeného na subjektivní odpovědnosti bude nákladnější než systém založený na objektivní odpovědnosti*“ (str. 78). A jsou to právě administrativní náklady, proč by podle autora měla být preferována objektivní odpovědnost, neboť „*nevyžaduje vymezení standardu požadované péče jako předpokladu vzniku povinnosti k náhradě škody a následně zjištění, zda tento standard byl v konkrétním případě dodržen*“ (str. 80).

² GERLOCH, Aleš, *Teorie práva*, 7. aktualizované vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 80.

Tento závěr však autor konfrontuje s platnou normativní regulací obsaženou v § 2910 ObčZ, která vyžaduje zaviněné protiprávní jednání. Podle jeho názoru by odpovědnost za škodu podle první věty tohoto ustanovení měla být založena na objektivním principu. Na podporu tohoto názoru uvádí následující důvody: „za první jsem přesvědčen, zásah do absolutního práva bude velmi často ze své podstaty zaviněný, neboť s absolutními majetkovými právy je spojena povinnost do nich nezasahovat, přičemž tuto povinnost považují téměř za ‚právní‘ notorietu, takže osoba průměrného rozumu si musí být této právní skutečnosti vědoma; za druhé, české deliktní právo v zásadě nevyžaduje, aby jednotlivci činili z hlediska standardu běžné péče něco nad rámec toho, než je běžné a obvyklé; a konečně za třetí se domnívám, že v praxi bývá pro výsledek konkrétního soudního sporu mnohem důležitější prokázání existence příčinné souvislosti mezi jednáním a vznikem škody než posouzení, zda jednání škůdce bylo zaviněné (nedbalostní)“ (str. 81). Tento závěr autora považuji za diskutní. Především se po mém soudu nabízí otázka, zda-li odpovědnostní režim v českém občanském zákoníku není ve skutečnosti opačný, než jak to na první pohled vypadá. Je sice pravdou, že základní skutkové podstaty odpovědnosti jsou založeny na zavinění, ať už jde o § 2910 ObčZ, anebo i úmyslné jednání proti dobrým mravům (§ 2909 ObčZ). Zároveň je však třeba vzít na vědomí, že vedle těchto základních skutkových podstat existuje široká škála zvláštních skutkových podstat, které jsou ve vztahu speciality k obecné zákonné odpovědnosti za zaviněné protiprávní jednání. Odhaduji, že při aplikaci může ve skutečnosti převažovat odpovědnost právě na základě zvláštních skutkových podstat. Jejich rozbořením, z hlediska ekonomické analýzy práva, se však autor prakticky nezabýval a nezabýval se tak ani liberačními důvody, které v tomto případě vedou ke zproštění se odpovědnosti. Právě tyto liberační důvody totiž po mém soudu mohou představovat korektiv, který má za cíl nastavení efektivního rozložení nákladů mezi škůdce a poškozeného. Zároveň je třeba vzít na vědomí, že tento korektiv je mnohdy založen na kritériu „rozumnosti“, a závisí tak na posouzení soudu v konkrétním případě. Z toho důvodu proto také například F. Melzer³ stejně jako P. Bezouška⁴ usuzují, že § 2924 – odpovědnost z provozní činnosti představuje nikoli objektivní, nýbrž subjektivní odpovědnost. Právě v této souvislosti by bylo možné zabývat se také úvahami nad aplikací tzv. Handova pravidla.

V poslední subkapitole autor rozebíral subjektivní versus objektivní měřítko nedbalosti, tj. otázku, co by dbale jednající osoba objektivně „vědět měla“, ale také, co by subjektivně „vědět mohla“. Podle názoru autora je s ohledem na koordinační funkci práva (str. 88) objektivní standard vhodnější. Tento závěr podle něj podporuje i snaha o minimalizaci administrativních nákladů spojených s uplatňováním nároku na náhradu škody, neboť subjektivní standard vede k potřebě dokazování v konkrétním případě. Právě v souvislosti s argumentací, kterou autor předestírá, a která je jistě jednou z možných interpretačních alternativ, by však bylo vhodné blíže osvětlit, že přístup právě k této otázce může být demonstrací tzv. preskriptivního – normativního přístupu k ekonomické analýze práva a k tomu, jak by mělo být právo interpretováno. Interpretace, kterou autor předkládá, je totiž velmi pravděpodobně interpretací *praeter*, či

³ MELZER, F. Komentář k § 2924. In: MELZER, F., TÉGL, P. a kolektiv. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, s. 452.

⁴ BEZOUŠKA, P. Komentář k § 2924 In: HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014.

dokonce *contra legem* s ohledem na vyvratitelnou domněnku, která právě umožňuje zohledňovat i subjektivní standard. Domnívám se, že k opačnému závěru samo o sobě nestačí, že autor tuto vyvratitelnou domněnku chápe jinak, než jsou ostatní publikované názory doktríny.

Názor autora, že posuzování nedbalosti by mělo spočívat na objektivním standardu, se plně projevuje také v **páté kapitole**, která pojednává o prevenční povinnosti. Podle jeho názoru „[v]ymezení nedbalosti a vymezení prevenční povinnosti se do značné míry překrývají, kdy oba instituty v zásadě vymezují určitý standard jednání (péče), který jsou všichni povinni dodržovat“ (str. 93). Situace, kdy zavinění prakticky splývá s protiprávností, nachází svůj výraz ve francouzském chápání soukromoprávní odpovědnosti založeném na konceptu tzv. „faute“. Na slabiny ztotožnění zavinění s protiprávností jsem upozornil v článku, jenž jsem sepsal společně s Jiřím Hrádkem,⁵ když jsme si položili otázku, k jakým důsledkům by vedla situace, kdyby soud nalézal protiprávnost v jednání škůdce? Podle našeho názoru by „*podstatný a patrný rozdíl spočíval ve funkci zákona, z hlediska konstatování protiprávnosti. Zákon by totiž nebyl tím hlavním a jediným kritériem, na jehož základě by byla protiprávnost konstatována. Právní povinnost stanovená zákonem by totiž byla pouze indikátorem k tomu, že tato povinnost mohla být porušena. Zdali však byla skutečně porušena, to by rozhodl soud. Soudu by totiž náležela pravomoc posoudit, zda jednání škůdce, byť by bylo objektivně v rozporu se zákonem, lze kvalifikovat jako protiprávní, nebo nikoliv. Důsledek, ke kterému by to vedlo, by spočíval v tom, že porušení zákonem stanovené povinnosti by v jednom případě porušení práva znamenalo, a v jiném nikoliv. Záleželo by jen na tom, jak by rozhodl soud a jak by posoudil subjektivní způsobilost adresáta tuto zákonnou (právní) povinnost splnit.*“

Domnívám se, že právě ztotožnění zavinění s protiprávností může vést ke zvýšení administrativních nákladů, což je právě důvodem, proč by mezi protiprávností a zaviněním mělo být rozlišováno. Zároveň mám i pochybnosti o tom, zdali přístup, z hlediska EAP dovoluje jen tak jednoduše, jako to učinil autor, hodit prevenční povinnost a vymezení nedbalosti do jednoho pytle. Vedle obecné prevenční povinnosti zakotvené v § 2900 ObčZ se autor zabývá i zvláštní prevenční povinností „zakročit“ podle § 2901 ObčZ. V této souvislosti rozebírá i jednotlivé možnosti, kdy přichází jeho aplikace v úvahu, tj. vytvoření nebezpečné situace, poměr mezi osobami, jakož i situace, kdy „*ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit*“. Domnívám se, že právě tato poslední alternativa skutečně do značné míry koresponduje s „Handovým pravidlem“, které autor rozebírá v souvislosti s nedbalostí. V této souvislosti kladu autorovi otázku, zdali lze toto pravidlo skutečně chápat ve stejném významu v případě, že uvažujeme o nedbalosti, a ve stejném významu, v případě, že uvažujeme zakročovací povinnost.

V **šesté kapitole** věnuje autor rozsáhlou pozornost odpovědnosti za pomocníka, tak, jak to plyne z právní úpravy obsažené v § 2914 ObčZ. Důvodem je zejména skutečnost, že se tato úprava zásadním způsobem odlišuje od úpravy obsažené v § 420 ObčZ 1964. Gramatický výklad § 2914 ObčZ vede totiž k závěru, že vedle principála odpovídá poškozenému osobně také pomocník, což je právě onen zásadní rozdíl oproti předchozí právní úpravě. Otázku, do jaké míry

⁵ BERAN, K., HRÁDEK, J.: K čemu se vztahuje a co zahrnuje nedbalost v soukromém právu? Jurisprudence. Roč. 26, č. 1 (2017), s. 22.

je tato úprava adekvátní, zodpovídá autor na základě komparativní analýzy francouzského, rakouského, německého a anglického práva, v návaznosti na to se pak zabývá ekonomickým zdůvodněním odpovědnosti principála za pomocníka. Dochází přitom k závěru, že „zahraniční právní řády obecně neomezují odpovědnost pomocníků vůči třetím osobám. V tomto ohledu představoval § 420 odst. 2 OZ 1964, podle kterého pomocné osoby neodpovídaly třetím osobám za škodu, kterou působily při výkonu činnosti pro fyzickou nebo právnickou osobu, ojedinelou právní úpravu. Naproti tomu právní úprava obsažená v ustanovení § 2914 OZ podobné omezení odpovědnosti neobsahuje.

Z ekonomického hlediska má úprava nového občanského zákoníku výrazně motivační charakter, kdy se snaží působit především na samotné pomocníky, aby při výkonu činnosti pro principála jednali s řádnou péčí, a snažili se tak předejít případným škodám na majetku a zdraví třetích osob. To může působit problematicky u některých činnostech, které jsou inherentně rizikové. Odpovědnost pomocníků bude však ve většině případů vyžadovat i jejich vlastní zavinění, čímž jim bude umožněno vyvinut se z povinnosti k náhradě vzniklé škody tím, že prokáží, že nezanedbali řádnou péči. Subjektivní odpovědnost totiž připouští určitou míru chybovosti jednání škůdce, a to za předpokladu, že jeho jednání je jinak v souladu se standardem, který je vyžadován od osoby nadané průměrným rozumem a vlastnostmi.“ (str. 114-15).

V této souvislosti se však vynořuje množství zajímavých otázek. Na jiném místě autor totiž dovozuje, že principál bude odpovídat na základě § 2924 ObčZ, který upravuje škodu z provozní činnosti. V tom mu dávám za pravdu. Za důležitou a dosud judikatorně nevyřešenou otázku považuji, zda odpovědnost z provozní činnosti je třeba chápat v návaznosti na F. Melzera a P. Bezoušku jako subjektivní, anebo P. Vojtku⁶ jako objektivní. Pokud se přikloníme k objektivní odpovědnosti, znamená to, že principál bude odpovídat objektivně na základě § 2924 ObčZ, zatímco pomocník bude odpovídat za své zavinění podle § 2910 ObčZ. Klade se otázka, do jaké míry lze toto řešení považovat za efektivní. Situace se navíc komplikuje i tím, že obdobné postavení jako pomocník podle § 2914 ObčZ, může mít i osoba, která zastupuje právnickou osobu podle § 167 ObčZ. Klade proto otázku, jaké ekonomické ratio, může stát za odlišným kritériem přičitatelnosti odpovědnosti podle § 167 ObčZ, přičitatelností podle § 2914 ObčZ a potažmo § 2924.

Cílem **sedmé kapitoly** je ukázat, jak ekonomická analýza práva nahlíží na příčinnou souvislost, která je obligatorním předpokladem vzniku ať už subjektivní, či objektivní právní odpovědnosti. Autor v této souvislosti vysvětluje, jakým způsobem a proč je v ekonomické analýze práva otázka příčinné souvislosti „zcela redukována na otázku ekonomické efektivnosti.“ (str. 125) V souvislosti s tím pak rozebírá rozdíl mezi faktickou a právní kauzalitou a zabývá se též prospektivními a retrospektivními kritérii přičitatelnosti.

Osmá kapitola je věnována náhradě škody, pokud se týče způsobu a rozsahu její náhrady, což je uvedeno do souvislosti s funkcemi náhrady škody. Pokud jde o rozsah náhrady škody, považuji za zajímavé úvahy autora, které se týkají otázky, zda má být při náhradě škody přihlédnuto také k majetkovým poměrům škůdce, anebo zda má být náhrada škody určena výlučně s ohledem na postavení poškozeného (str. 132). V této souvislosti se domnívám, že by

⁶ VOJTEK, P. Komentář k 2924. In: ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (§ 2521–3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, (cit podle ASPI)

bylo možné rozebrat zejména § 2920 odst. 2 ObčZ, který upravuje odpovědnost za jednání nepřičetné osoby. Jak je patrné z tohoto ustanovení, majetkové poměry škůdce, který *stricto sensu* „nejedná“, nýbrž je mu pouze přičítáno jeho „nepřičetné chování“, bude za škodu takto způsobenou odpovídat, pokud je to spravedlivé s ohledem na majetkové poměry škůdce a poškozeného. Autor by tak mohl právě v souvislosti s tímto ustanovením analyzovat, jaké ratio má toto ustanovení právě s ohledem na ekonomickou analýzu práva. V této kapitole jsou taktéž rozebírány zvláštní případy náhrady škody, tj. náhrada nemajetkové újmy, náhrada čisté ekonomické újmy, jakož i sankční náhrada škody. Autor přitom z hlediska EAP korektně uvádí jak argumenty ve prospěch, tak v neprospěch těchto zvláštních druhů náhrady škody, jejichž funkce přesahuje pouhou kompenzaci a směřuje tak spíše k satisfakci, případně dokonce k sankci.

V **samotném závěru** pak autor nejprve stručně leč výstižně rekapituluje závěry jednotlivých kapitol, přičemž celkově sumarizuje, že „[p]rávní pravidla mají své motivační důsledky, v důsledku čehož mnohdy vstupují do širšího rámce, na jehož podkladě jednotlivci formují svá rozhodnutí a podle toho pak jednají. V souvislosti s tvorbou práva, jakož i jeho výkladem a aplikací by proto každý měl mít na paměti, že konkrétní podoba právního pravidla může vést z ekonomického hlediska k různým důsledkům. Ekonomická analýza práva je analytickým přístupem, jehož smyslem je dát právním pojmům přesnější obsah. Právní argumentace by pak měla brát v úvahu tyto ekonomické souvislosti, a nespolehat se tak na obecné fráze a prázdná hesla.“ (str. 155).

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Práce splnila vytčené cíle.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Z práce je patrné, že autor při jejím zpracování postupoval samostatně a předložil k diskuzi vlastní originální závěry.
Logická stavba práce	Struktura práce je logická a systematická.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Se zdroji je pracováno korektně, v souladu se stanovenými požadavky. Cizojazyčné zdroje zejména angloamerické provenience byly širokým způsobem využity a také citovány (práce obsahuje více jak 400 poznámek pod čarou).
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Provedená analýza je adekvátní ve vztahu ke zvolenému tématu.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	K formální úpravě nemám připomínek.
Jazyková a stylistická úroveň	K jazykové a stylistické úrovni lze vyslovit drobnou výhradu s ohledem na občasné drobné gramatické a stylistické nedokonalosti.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Pokud jsem autorovy úvahy správně pochopil, lze konstatovat, že pro něj z hlediska hodnocení efektivnosti právní úpravy hrají zásadní roli tzv. terciární náklady, tj. (zjednodušeně řečeno) administrativní náklady spojené s vymáháním náhrady škody. Tyto náklady se podle názoru autora zvyšují, pokud je třeba dokazovat standard potřebné péče na základě subjektivního kritéria nedbalosti, tj. toho, co by škůdce subjektivně „vědět mohl“. Autor je pak ve své argumentaci konzistentní, když právě z těchto důvodů preferuje objektivní odpovědnost, před subjektivní, v případě nedbalosti objektivní standard péče před subjektivním, jakož i v případě prevenční povinnosti tento objektivní standard péče do značné míry ztotožňuje s prevenční povinností. Tento přístup má nepochybně své ratio a je legitimní. Nabízí se však otázka, zdali je eliminace subjektivního přístupu v souladu s koordinační funkcí práva a korektivní spravedlnosti tak, jak je autor sám rozebírá.

Výše uvedené připomínky nijak nesnižují přínos předložené práce a mají diskusní charakter. Na předložené práci je třeba ocenit jak zvolené zvolené téma, tj. že se autor soustředí z hlediska EAP právě a jenom na delikt ní právo, tak i způsob jeho zpracování. Předložená práce je zajímavá také proto, že se na zkoumanou problematiku dívá jak z pohledu angloamerické, tak kontinentální doktríny. Autor při jejím zpracování prostudoval a také použil širokou škálu především zahraničních pramenů. Disertační práce obsahuje množství zajímavých otázek a upozorňuje na množství zajímavých problémů. Předložená dizertační práce tak po mém soudu představuje cenný příspěvek nejen k pochopení delikt ního práva z hlediska EAP, nýbrž i pochopení angloamerického přístupu k tort law a nepochybně dokládá, že autor je způsobilý k samostatné tvůrčí vědecké práci.

Z těchto důvodů práci doporučuji k úspěšné obhajobě tak, jak je uvedeno níže.

Doporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
------------------------------------	--

V Praze dne 10. srpna 2020

Prof. JUDr. Karel Beran, Ph.D.
oponent